

MENINGER

Alle innlegg må leveres som e-post til mening@hamar-dagblad.no

SIL DIN MENING!

Innlegg på trykk skal være signert med fullt navn.

Anonyme innlegg godtas bare unntaksvis, når det kan underbygges med helt spesielle behov for å være anonym. Skriv kort.

Innlegg som er kortere enn 280 ord slipper først fram i løen.

Språkåret - Menneske og språk i Norge

Jens Haugan
Hamar

Sekretariatet for Språkåret 2013 heldt nettopp eit møte for alle som er opptekne av det språklege mangfaldet i Norge. Blant deltakarane var òg representantar for nordsamane, romfolket og romanifolket. Det blei delvis gripande meiningsutvekslingar og fæktisk ei og anna tære.

Det er sikkert interessant å observere Norge frå utlandet, der ein ofte kranclar om bokmål eller nynorsk. Nynorsk er eit minoritetsspråk i Norge, sjølv om det er godt over ein halv million brukarar, og dei alle fleste har hatt opplæring i det på skolen.

Samtidig kan ein ikkje unngå å høyre slagord som «Noreg for nordmenn!», «Snakk norsk!», eller debattar der ein snakkar om «etniske nordmenn» vs. «dei andre». Dessverre finst det framleis dei som trur at å høyre til ein nasjon har mest å gjere med rase, språk eller geografisk plassering.

Historia har vist oss at nasjonale grenser ikkje er absolutte. Polen er eit av landa som har fått flytta grensene sine mange gonger mellom bl.a. Tyskland og Russland; ofte blei folk jaga bort frå sine heimstader for å skaffe «Lebensraum» til det nye folket, men ikkje alltid. Ein skifta då eventuelt nasjonalitet, men ikkje etnisitet. Kan ein då seie at folk i Jemtland og Herjedalen eigentleg er etniske nordmenn? Er isendingane etniske nordmenn?

Det er snart fire hundre år sidan Jemtland og Herjedalen blei svensk. På 1600-talet (og både før og etter) var det òg mange tyske og nederlandske handverkarar som kom til Noreg. Etterkommarane av desse blir vel rekna som såkalla etniske nordmenn i dag.

Så er det samane da. Dei budde truleg i Noreg lenge før det kom nokon germanarar sørfrå. Men dei hadde jo sine egne språk og heldt på dei. Dessutan flytta dei gjerne ein del på seg og passa dermed ikkje inn etter kvart som dei germanske folkeslaga hadde lært seg jordbruk og blei meir og meir stadfaste med behov for samfunnsformer og politikk

ILLUSTRASJONSFOTO

Nytt alternativ for jernbanen gjennom Hamar

Ole R. Østby
Hamar

8. mai kunne vi lese i HA at Jernbaneverket hadde fjorten alternativer for bygging av dobbeltsporet jernbane gjennom Hamar. Jernbaneverket har tydeligvis allerede begynt slihtingsprosessen, og kommunikasjonssjef Thor Erik Skarpen opplyser at nå står sju igjen. Men av disse er bare tre aktuelle: 1) Trasé delvis i dagen fram til Ankerskogen og ny stasjon under Ankerskogen. 2) Ny stasjon ved Vikingskipet og trasé som følger E6 gjennom Akersvika naturreservat og videre nordover mot Brumunddal. 3) Nytt alternativ som følger dages trasé, men banen legges ikke på bru ute i Hamarbukta.

Det er ikke vanskelig å forutse at de to første alternativene ikke lar seg gjennomføre. Der-med står vi igjen med alternativet hvor jernbanen stort sett følger dages trasé. Og det er dette alternativet Jernbaneverket hele tiden har gått inn for – bortsett fra at i denne varianten er banen ikke forutsatt å legges på bru ute i Hamarbukta fra Jernbanebygget til Skibliadnerbygga. Og ordføreren «gleder seg» fordi Koigen blir spart. Også Pål-Jan Stokke i Høyre finner det nye alternativet «mer spiselig» enn alternativet med bru ute i Hamarbukta, men han vil fortsatt ha utredet tunnelalternativ. Hvilket?

Hva er det som foregår? Skal ikke Jernbaneverket og Hamar kommune samarbeide om et Planprogram som angir hvilke alternativer som skal utredes? Og skal ikke dette Planprogrammet sendes ut på høring? Det skrev iallfall ordføreren og rådmannen i et leserinnlegg i HA 26. april.

som kunne regulere den nye måten å leve på.

Nordsamane som kom på språkårsforum, omtalte samane i Noreg, Sverige, Finland og Russland som eit folk. Nordsamane bur i Sameland, som er eit område utan faste grenser, og som kryssar mange politiske/ nasjonale grenser. Men dei fleste samane i Noreg er nordmenn. Det har folk flest

Hvor er det for eksempel blitt av alternativet med ny underjordisk stasjon ved dagen stasjon og tunnel under byen som beskrevet i alternativ 1b i rapporten fra Norsk Bane? Har ikke Jernbaneverket satt seg inn i denne rapporten? Alternativ 1b er mulig å gjennomføre hvis banen legges i en kulvert under Åttemetersplanet istedenfor i en senketunnel ute i Hamarbukta. Men det blir komplisert å bygge – og kostbart.

«Noen» har nok allerede bestemt at alternativet der jernbanen følger dages trasé, skal bygges. Alternativet er i hovedsak i henhold til Hamar kommunes «Kommunedelplan for strandsonen», med noen justeringer. Kanskje er det derfor ordføreren «gleder seg»

Det har ikke lekket ut detaljer om hva dette nye alternativet innebærer. Hvis det bare innebærer at jernbanebyggingen vil bli breddeutvidet til 10 m for å få plass til dobbeltspor (eller til 15 m for tre spor), så vil banen framstå som en større barriere mellom byen og Myjøsa enn dagens situasjon.

Men kanskje man har tenkt å fjerne dagens jernbanebygging mellom Victoriaundergangen og Basarundergangen og legge banen på ei 450 meter lang bru i 20-25 spenn i slak kurve over Åttemetersplanet. Dette er en enkel - og billigste løsning. Men sporene må heves 1-2 meter slik at Strandgateparken kan utvikles under brua, helt fram til mjøskanten. Demmed får byens sentrum kontakt med Myjøsa.

Kan byens innbyggere akseptere et slikt alternativ? Det er fint om noen sier ifra. Jeg regner ikke med å få svar fra noen av byens politikere.

etter kvart akseptert. Folk flest synes òg det er naturleg at offentlege skilt i samiske kommunar er på to språk.

Nordsamane har openberre fordelar. Dei er relativt mange, dei er relativt fastbuande, og dei har Sametinget.

Sørsamane er det dårlegare stilt med. Dei er ikkje i same grad samlokaliserte, og dei fleste snakkar etter kvart hovudsakleg norsk. Ifølgje

pressens faglige utvalg
PFTU

Hamar Dagblad arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig avisomtale, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFTU) er et klageorgan som behandler klager mot pressen i presseettske s pårsnal.

Adresse: Rådhusgt. 17,
Postboks 46 Sentrum, 0101 Oslo
Tlf: 22 40 50 40
E-post: pftu@presse.no

romanifolket. Dei har ikkje mange tusen år i Noreg, slik som samane, men har delvis budd i Noreg lenge enn t.d. kvename. Likevel vil mange ikkje rekne dei som etnisk norske. Det kan vere tankevekjande at ein meiner at romanifolket opphavleg var etterkommarane etter ariske soldatar og handelsmenn i India, og at dei ikkje byrja å reise før muslimmane kom til landet. Ei anna sak er at norsk er eit såkalla indoeuropeisk språk; dvs. på eitt eller anna vis fører røtene tilbake til Asia og India nansett. Språk er historie, og historie er språk. Mennesket spreidde seg over heile jorda og utvikla fleire og fleire språk. I moderne tid blir det færre og færre språk. Men uansett kva språk ein snakkar, er vi alle menneske, og det kan verken politikk eller nasjonale grenser endre på.

Ingen skal dø på jobb

Anette Trettebergstuen
Hamar

7 mennesker mistet livet på 3 norske arbeidsplasser i 2012. Det er 37 for mange. Ingen skal måtte dø fordi jobben er færlig. Vi har allerede en nullvisjon for dødsulykker på norske veier. Det er ingen grunn til at vi skal ha noe lavere ambisjoner for arbeidslivet. Arbeiderpartiet har derfor i sitt program vedtatt å arbeide etter en nullvisjon for alvorlige arbeidsulykker, og vi foreslår flere nye tiltak for å få nå det målet.

I mange år gikk utviklingen i antall arbeidsulykker ned. Men fra 2001 har ulykkesstatistikken stabilisert seg. Aller mest utsatt er ungdom og arbeidsinnvandrere. Slik skal vi ikke innvandrere. Slik skal vi ikke ha det i det norske arbeidslivet. Arbeiderpartiet aksepterer ikke at ungdom og arbeidsinnvandrere skal ha dobbelt så stor risiko for alvorlige skader som sine kollegaer. Den gode nyheten er at det er mulig å gjøre enda mer for å forhindre ulykker. Jeg var nylig på besøk hos AF-gruppen som bygger Sørenga i Bjørvika. Deres mål er at ingen skal bli utsatt for en ulykke som hindrer dem i å jobbe dagen etter. Målssettingen gjelder også for underleverandører og innleid personale. Riktignok har ikke AF-gruppen nådd målet om null ulykker, men de er godt på vei. De er best i bransjen på sikkerhet - og de tjener penger på det.

Wikipedia er det berre ca. 150 av dei som framleis snakkar sørsamisk. Er sørsamane dermed meir norske enn nordsamane?

Ei anna norsk minoritetsgruppe er kvename. Er det noko poeng å diskutere dei ra rett ar som norske nordmenn frå Noreg ut frå at dei stammar frå folk som flytta frå Finland for fleire hundre år sidan? Så er det romfolket og